

Табела 5.2. Спецификација предмета

Студијски програм: Инжењерски менаџмент у агробизнису
Назив предмета: Менаџмент ризика у пољопривреди
Наставник: Радивој В. Продановић
Статус предмета: Обавезни
Број ЕСПБ: 7
Услов: положен предмет 'Агробизнис менаџмент'
Циљ предмета Пружити студентима основна теоријска и практична знања о идентификовању, процени и ефикасном управљању ризицима у пољопривредној производњи. Студенти ће се упознати са различитим врстама ризика, који утичу на пољопривреду, као што су производни, финансијски, тржишни, институционални и климатски ризици, као и са стратегијама за њихово ублажавање. Посебан акценат ставља се на развој вештина доношења рационалних и информисаних одлука у условима ризика и неизвесности, применом аналитичких алата и техника менаџмента ризика.
Исход предмета Након положеног испита студент ће бити способан да: - Дефинише основне врсте ризика у пољопривреди и оцени њихов утицај и значај; - Класификује ризике према степену њиховог дејства и вероватноћи утицаја на производне резултате, као и да развије свест о потреби адекватног управљања ризицима; - Објасни значај адекватног управљања ризицима у пољопривреди, као и да самостално доноси пословне одлуке у условима ризика и неизвесности, укључујући примену одговарајућих стратегија; - Прикаже, илуструје и протумачи последице пословања у условима ризика и у условима који минимизирају ризичне догађаје; - Овлада принципима менаџмента ризика и примени стечена знања у пољопривредној производној пракси.
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> - Менаџмент ризика у пољопривреди – појам, предмет, значај; Увод у управљање ризиком; Специфичности пољопривреде с обзиром на ризик; Идентификација извора ризика и неизвесности у пољопривреди – производња и технологија, ризици ГМО технологије, хемијски ризици, ризици климатских промена (нестабилност климе, поплава, суша, град), еколошки ризици (загађења воде, земље и ваздуха, смањивање биодиверзитета); цене и тржишта; финансије; легислатива и запослени. - Управљање ризицима у пољопривреди – Процес менаџерског одлучивања; Добра и лоша одлука, теорије одлучивања; Доносилац одлука и његове преференције; Модел доношења одлуке – табела одлучивања и елементи одлуке, Стабло одлучивања, матрица исплативости и кумулативна функција дистрибуције; Доношење одлука на пољопривредном газдинству у условим неизвесности и ризика; Методи одлучивања у условима неизвесности и ризика; Да ли постоји најбољи метод одлучивања; - Стратегије за управљање ризицима у пољопривреди; <i>Стратегије за смањење ризика производње</i> – модерна технологија; диверзификација производње на газдинству; дељење прихода по основу закупа; иновативни производи осигурања пољопривреде; осигурање пољопривреде у Републици Србији; улога државе у сектору осигурања пољопривредне производње; модели тржишта осигурања; осигурање животиња; осигурање усева и плодова; тарифе и премије осигурања; процена и ликвидација штета; остала осигурања на пољопривредном газдинству; услужна производња, дугорочни уговори са добављачима. <i>Стратегије за смањење тржишних ризика (варијабилности цена)</i> – ширење продаје; уговор о купопродаји; вертикална интеграција; инвестиције за смањење ризика; опције продаје и термински уговори; тржишне интервенције; промена одлука. <i>Стратегије за смањење финансијског ризика</i> – фиксирање каматне стопе; самоликвидни кредити, ликвидне резерве (готовина или друга средства); кредитне резерве; власнички капитал или нето вредност. <i>Стратегије за управљање правним ризицима</i> – облици организовања пољопривредних газдинстава; осигурање од одговорности. <i>Стратегије за управљање персоналним ризицима на пољопривредном газдинству</i> - здравствено осигурање, осигурање живота, мере предострожности и безбедности, backup менаџмент. <i>Практична настава</i> Увежбавање наставних јединица са предавања; примери из пословне праксе; студије случаја / решавање проблема и симулација менаџерских одлука у области управљања ризицима; питања и одговори. Подстиче се критичко мишљење, аргументована расправа и по потреби се организују теренска настава и стручне посете пољопривредним предузећима и газдинствима.

Литература

Обавезна: Марковић, Т. (2013). *Временски деривати и управљање ризиком у пољопривреди*, Пољопривредни факултет, Нови Сад.

Њавро, М., Чоп, Т. (2021). *Управљање ризиком у пољопривреди*. Агрономски факултет, Загреб.

Допунска: Грујић, Р., Грујић, С., Радовановић, Р. (2016). *Управљање ризицима у процесима производње хране. Универзитета у Источном Сарајеву, Технолошки факултет Зворник:*

Kuzman, B., Prodanović, R., Subić, J. (2017). *Risk and uncertainty management in agricultural holding*, in monograph: Risk in the food economy – theory and practice, The Polish and the EU Agricultures 2020+ Challenges, Chances, Threats, Proposals, pp. 133-147, Institute of Agricultural and Food Economics National Research Institute, Warsaw.

Kahan, D. (2013). *Managing risk in farming*, FAO.

Hardaker, J. B., Lien, G., Anderson, J. R., & Huirne, R. B. M. (2015). *Coping with risk in agriculture: Applied decision analysis* (3rd ed.). CABI.

Kay, R., Edwards, W., Duffy, P. (2012). *Farm management*, Seventh Edition, Mc Graw Hill, New York.

Mishra, A. K., Kumbhakar, S., Lien, G. (Eds.). (2023). *Managing risk in agriculture: A development perspective*. CABI.

Jesús Antón, Shingo Kimura, Jussi Lankoski and Andrea Cattaneo (2012). “*A Comparative Study of Risk Management in Agriculture under Climate Change*”, OECD Food, Agriculture and Fisheries Working Papers, No. 58, OECD Publishing.

U.S. Department of Agriculture (2008). *Risk in Agriculture*. Risk Management Agency.

Број часова активне наставе	Теоријска настава: 3x15=45	Практична настава: 2x15=30
------------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------

Методe извођења наставе

Успостављање непосредног контакта студент – професор, ех катедра, дискусија, тимски рад / креативне радионице, интерактивна настава, мултимедијалне презентације, менторски рад са студентима код израде семинарских радова.

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	5	писмени испит	/
активност на вежбама	5	усмени испит	60
колоквијум-и	20		
семинарски рад	10		